

Et hjørne af en endeløs krig

Congo: Krigene i DR Congo vil ingen ende tage. I hjørnet, hvor Congo, Uganda og Rwanda støder sammen, har oprørsgruppen M-23 under ledelse af "The Terminator" nu drejet både regerings-tropper, FN-soldater og civilbefolkning på flugt.

ØJVIND KYRØ

Jyllands-Postens udsendte medarbejder
indblik@jp.dk

BUNAGANA, DR CONGO

Drumpe drøn fra artilleri rullede gennem dalen, og pauserne mellem granatnedslagene blev udfyldt af skratten fra tunge automatvåben.

Men skyderiet fik ikke den indiske FN-major til at holde inde. Han fortsatte med stolt at berette om, hvordan hans blå baretter havde skabt tryghed.

»Da vi kom, var byen som uddød, men nu er de fleste tilbage, som det ses,« sagde han og slog armen ud over byen.

På en bakke havde FN-tropperne slået lejrsammen med en bataljon regeringstropper, og herfra kunne man se ud over Bunagana, som grænsebyen hedder.

Området her, hvor Uganda, Rwanda og DR Congo mødes, var omdannet til krigszone mellem oprørsstyrker og regeringstropper.

Tre af bjergene blev holdt som bastioner af oprørsgruppen M-23, og på et fjerde bjerg lå regeringstropperne og skød på oprørerne. Der var omkring en kilometer mellem de to parter.

Men dette sceneri er nu fortid. I sidste uge erobrede oprørerne Bunagana tilbage, og de stødte frem og indtog den lokale hovedstad, Rutshuru. De mødte ingen modstand. Regeringstropperne løsnede ikke et skud, men spænedes af sted sammen med andre flygtninge, og 600 soldater søgte sikkerhed i nabolandet Uganda. En indisk FN-soldat blev dræbt under M-23's fremmarch, og FN-styrkerne barrikaderede sig i storbyen Goma, der ligger 70 km sydpå.

"The Terminator"

Ingen aner, hvor mange mand oprørsgruppen M-23 tæller. I marts begyndte den rwandiske hær at rekruttere soldater og sendte dem over grænsen til Congo, hvorefter de indgik i M-23.

Oprørsgruppen anføres af en general, der bærer tilnavnet "The Terminator", fordi han har stået i spidsen for massakrer på civile, massevoldtægt, plyndringer og rekruttering af børnesoldater. Bosco Ntaganda, som hans borgerlige navn lyder, er anklaget af ICC – Den Internationale Straffedomstol i Haag – for disse ugerninger. Men selv om han var eftersøgt af ICC, blev han og hans militsgruppe for få år siden indlemmet i regeringshæren, for det var regeringens politik at integrere alle de mange militsgrupper for at skabe fred i landet.

General Bosco Ntagandas nylige oprør mod regeringen skyldes utvivlsomt, at han skulle forflyttes til den anden ende af det enorme land, som er på størrelse med EU. General Bosco levede her i det østlige Congo som en anden playboy i storbyen Goma, hvor han spillede tennis og hang ud på de bedste barer, når han skulle slappe af.

Jævnligt indkasserede han store summer fra de miner, hans soldater kontrollerede. De tvang minearbejderne til at betale penge

CONGO

Et land i krig

1482 Portugiseren Diogo Cão kommer til Congo, snart efter begynder slavehandlen.

1885 De europæiske stormagter tildeler Belgiens kong Leopold II ejerskab over Congo.

1908 Belgien køber Congo af kongen, efter at millioner af indbyggere er døde under jagten på gummil og elfenben.

1960 Uafhængighed. Den folkevalgte Patrice Lumumba bliver indsat som præsident, men et halvt år senere myrdes, offer for et belgisk-amerikansk komplot.

1965 Mobutu Sese Seko tager magten.

1997 Oprørsstyrker anført af den rwandiske hær tvinger Mobutu på flugt. Laurent Kabila indsættes som præsident.

1998 Borgerkrig, hvori syv udenlandske stater inddrages – "Afrikas Første Verdenskrig".

2002 Fredsaftale indgås, men konflikten fortsætter i det østlige Congo.

2012 Den tidligere militsleder Bosco Ntaganda deserterer fra regeringshæren og står i spidsen for en ny rebelgruppe, M-23, som får støtte fra Rwanda.

Kampe i år har i løbet af to måneder afstedkommet, at over 200.000 er flygtet, så det samlede antal af internt fordrevne i landet nu er over to millioner. Det anslås, at herved seks millioner er omkommet under de seneste 14 års konflikt.

for den såkaldte sikkerhed, de påstod at yde.

En anden årsag er sandsynligvis, at han frygtede at blive anholdt og udleveret til en fængselscelle i Haag, og for at slippe for retsforfølgelse deserterede han sammen med et par hundrede våbenbrødre fra regeringshæren og indgik i den ny oprørsstyrke M-23.

Verdens værste hær

Den congolesiske hær anses ikke alene for at være den mest uduelige hær i verden, men også den mest forbryderiske. Lige siden diktatoren Mobutus tid har soldaterne lært, at deres våben er mere effektive end hakke og spade, når man skal skaffe sig mad og drikkevarer. Ved de fleste vejspærringer tigger soldaterne cigaretter og øl eller "beskatter" bønder på vej til markedspladsen med deres afgrøder.

Hæren består desuden af nogle af de værste krigsherrer, som har deres gang på jord. Det har i de seneste 10 år været regeringens politik at indlemme de talrige militsgrupper i regeringshæren og tilbyde dem amnesti for deres forbrydelser samt lønforhøjelse og forfremmelser, sådan som det er sket med krigsherren "The Terminator", alias Bosco Ntaganda – om hvem det siges, at han »har let ved at dræbe«.

Bosco blev forfremmet til general som følge af den fredsftale, han indgik med præsident Joseph Kabila den 23. marts for tre år siden – deraf oprørsgruppens navn, M-23 – men som han nu er utilfreds med.

I marts begyndte en hemmelig plan at tage form. Et hold FN-eksperter har for Sikkerhedsrådet i New York rapporteret om, hvordan M-23 blev bestykket med våben og mandskab fra Rwanda, og at nogle mænd fra oprørsgruppen i fuldt dagslys begik røveri mod et par banker i Goma for at finansiere oprøret.

Ifølge efterretningsrapporter, som JP har kopieret af, talte M-23 i marts omkring 1.500 soldater. Men hvor mange, der siden er stødt til, er ukendt. M-23 har sine bastioner på grænsen til Rwanda i naturreservatet, hvor de berømte bjerggorillaer bor, og her kan der uhindret fragtes mænd og materiel.

Invasion på invasion

Rwanda har to gange tidligere invaderet Congo. Første gang var i 1996, da Paul Kagame, chef for den rebelhær af tutsier, som stoppede folkemordet i Rwanda, overskred grænsen for at drive over en million flygtede rwandere hjem, først og fremmest for at fængsle folkemorderne blandt dem. Ved samme lejlighed fortsatte Kagames disciplinerede tropper deres march gennem landet, der dengang hed Zaïre, og regeringssoldaterne flygtede. Da Kagames soldater nåede hovedstaden, Kinshasa, flygtede diktatoren, Mobutu Sese Seko.

To år senere måtte Rwanda invadere igen, fordi den nye præsident i Kinshasa havde vendt sig mod Kagame og de tutsier, der levede i Congo. Her begyndte det, der er blevet kaldt "Afrikas Første Verdenskrig", fordi syv lande var involveret i kampene.

Siden en fredslutning i 2002, hvorefter al-

le udenlandske tropper skulle trække sig tilbage, har Rwanda brugt tutsi-soldater som Bosco Ntaganda som værktøj for at få adgang til de enorme ressourcer, som Congo ejer. Landet har alt det, som det overbefolkede, råstoffattige lille Rwanda savner: plads, skov, skatte af mineraler som diamanter, kobolt, guld samt coltan – en art tin, som bruges i mobiltelefoner, fly og computere.

Efter de to invasioner er folk af rwandisk herkomst forhadte i Congo. Dels fordi store dele af befolkningen må flygte for ikke at blive overfaldet af bevæbnede tutsier som Bosco, der vil kontrollere minerne, dels fordi de hutu-militser, der var med til massakrerne under folkemordet i 1994 i Rwanda, stadig opererer i det østlige Congo, hvor de plyndrer og voldtager samt kontrollerer miner.

Tyveri fra flygtningene

Forleden kunne man se flere spontane flygtningelejre, der var opstået som følge af kampene. I dalen neden for de bjerge, som M-23 har besat, havde mange taget flugten. En skolebygning var omdannet til flygtningelejr for henvend 100 familier, og skolegården til fælleskøkken med åbne ildsteder.

»For tre dage siden omkom en pige på 10 år her i skolegården, fordi rebellerne derop-